

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Fonetika, helyesírás, szövegalkotás

Egyetemi tanév: 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom
1.7. Képzési forma	Nappali tagozatos képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Kognitív nyelvészet			A tantárgy kódja	LLM1024
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Huszthy Bálint egyetemi adjunktus, vendégoktató				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Dimény Hajnalka egyetemi tanársegéd				
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	V
				2.7. Tantárgy típusa	DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	3
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	42
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					32
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					32
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					98
3.8. A félév összórászám					154
3.9. Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró, tábla, táblafilc
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	laptop, vetítő, feladatlapok, hangszóró

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai/kulcs-kompetenciák	- C3.1 Fogalmak meghatározása és példázása, a nyelvi struktúra működése a szinkroniában és diakroniában - C3.2 A jelenlegi nyelvi valóság megmagyarázása és értelmezése. Normatív nyelvhasználat és egyéni nyelvhasználat közti különbségek - C5.1 A B nyelv fonetikai, grammatikai és szemantikai rendszerének sajátosságainak elsajátítása, a kulcsfogalmak elsajátítása - A mai magyar nyelv fonológiai rendszerének magyarázata és értelmezése
Transzverzális kompetenciák	- CT3 Egyéni kutatási projektek megtervezése és kivitelezése. Hatékony szóbeli és írásbeli kommunikáció tudományos nyelvhasználattal - CT2 Csapatmunka, személyközi kommunikáció.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	- A magyar nyelv fonológiai rendszerének megismerése és működési elveinek megértése, ugyanakkor a modern nyelvészet módszereinek és eljárásainak szemléltetése konkrét problémák segítségével. - A tudományos szövegek alkotásához szükséges ismeretek elsajátítása.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A hallgató megismeri magyar beszédhangok fonetikai jellemzőit és ezek szerepét a különböző hangváltakozásokban, a morfo-fonológiai váltakozási szabályok működésének elveit és azok alkalmazásának környezeti feltételeit, és ezzel az egész fonológiai rendszer működését, így egyben arról is világos képe lesz, hogy a mai nyelvészet magyarázó modelljeivel hogyan értelmezzük az ilyen természetű problémákat. - Tudományos szövegek formai követelményei, hivatkozásrendszerek, bibliográfiatípusok használatának elsajátítása - Helyesírási gyakorlatok, helyesírási ellenőrző eszközök és technikák

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás (Fonetika)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Közeledés a hangtanhoz (Fonetika és fonológia elhatárolása, a beszédhangképzés folyamata, a fonetika kutatási területei)	- előadás - az elméleti kérdések, illetve a konkrét fonetikai jelenségek bemutatása - komplexebb problémák közös megoldása - a kreatív és módszeres gondolkodás szükségességének tudatosítása	
2. A magánhangzók fonetikája (artikulációs tulajdonságok, a magánhangzók akusztikája, a világ nyelveinek magánhangzói, implikációs viszonyok)		
3. A mássalhangzók fonetikája és az IPA (artikulációs és akusztikus tulajdonságok, fonetikai átírási gyakorlatok)		
4. Beszédhangok találkozásai: a koartikuláció (fonetikai és fonológiai koartikuláció, hangtani szabályok)		
5. Szegmentumok és szuprasegmentumok (prozódia: hangsúly, intonáció és tónusok)		
6. A szótag problematikája (szótagszerkezet, szótagtípusok, szótagsúly-érzékenység, a zengősségi skála, szótagolás és elválasztás különbségei)		
7. Fonetika és fonológia határterületei (folyamatok és korlátok, laboratóriumi fonológia, laringális realizmus)		
Könyvészet Kötelező könyvrészletek: - Siptár Péter: Hangtan. In: É. Kiss Katalin, Kiefer Ferenc, Siptár Péter (szerk.): Új magyar nyelvtan. Osiris Kiadó, Budapest, 2003: 287–292, 320–321. - Kassai Ilona: Fonetika. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005: 29–37, 41–49, 58–70, 89–105, 119–125, 149–158. - Gósy Mária: Fonetika, a beszéd tudománya. Osiris Kiadó, Budapest, 2004: 11–21, 22–31, 37–41, 52–84, 148–153, 182–186, 244–254. - A magyar helyesírás szabályai, Akadémiai Kiadó, Budapest, 12. kiadás: 50–60. pontok, 32–37. Ajánlott kiegészítő olvasmányok: - Forró Orsolya: A magyar hangtan alapjai (egyetemi jegyzet). PPKE BTK, Piliscsaba, 2018. Online: https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/forroo_hangtan_rev1.pdf - Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004: 4. fejezet: Hangok. - Siptár Péter: Kis magyar fonológia. Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2015: pp. 4–31. Online: http://mek.oszk.hu/13800/13882/13882.pdf - Jacques Durand & Siptár Péter: Bevezetés a fonológiába. Osiris Kiadó, Budapest, 1997: pp. 15–33. - Huszthy Bálint: Az idegen akcentus elméleti előnyei. Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXI, 2019: pp. 137–165.		
8.2 Szeminárium (Helyesírás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Adminisztratív tennivalók megbeszélése. Bevezetés. A helyesírás alapelvei	Megbeszélés, gyakorlatok, frontális munka, egyéni munka	
2. A hangjelölés. Kis és nagy kezdőbetű. A betűrendbe sorolás. Idegen szavak és nevek írásmódja	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	Kötelező olvasmány az AkH.-nak a szemináriumi témának megfelelő része

3. Az elválasztás. Rövidítések és mozaikszók. Számok és keltezés	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
4. Az írásjelek	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
5. A tulajdonnevek írásmódja	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
6. Az összetételek	Frontális munka, egyéni munka, helyesírási gyakorlatok, tollbamondás	
7. Ismétlő gyakorlás. Kollokvium: Írásbeli vizsga	Gyakorlatok. Írásbeli vizsga	
Értékelés: Az értékelés a félév során folyamatosan zajlik, és az utolsó szemináriumon zárul.		
Könyvészet Kötelező olvasmány: <i>A magyar helyesírási szabályai.</i> 12. kiadás. Helyesírási tanácsadó portál: www.helyesiras.mta.hu (2018. szeptember 15.) Ajánlott olvasmány: Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: <i>Helyesírás.</i> Budapest, Osiris, 2025 Dömötör Andrea: <i>Helyesírás-ellenőrző programok versenye.</i> 2014. december 27. Elérhetőség: https://anyanyelvapolo.hu/helyesiras-ellenorzo-programok-versenye/ (2025. szeptember 20.) Mi változik az új helyesírási szabályzatban? <i>Nyelv és tudomány</i> 2013. március 7. https://www.nyest.hu/hirek/mi-valtozik-a-uj-helyesirasi-szabalyzatban (2018. szeptember 15.) Bozsik Gabriella, V. Raisz Rózsa (szerk.): <i>Helyesírásunk időszerű kérdései a 21. század kezdetén.</i> Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke, Eger, 2004 Fercsik Erzsébet: <i>Helyesírási kalauz I.</i> Krónika Nova Kiadó, Budapest, 2001 Keszler Borbála: <i>Írásjeltan. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története.</i> Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004 Helyesírás gyűjtőoldal a nyest.hu-n: https://www.nyest.hu/hirek/kereses/Helyes%C3%ADr%C3%A1s?force_desktop&start=380&limit=500 (2018. szeptember 15.) Változik a helyesírás – ésszerűen vagy észszerűen? <i>Nyelv és tudomány</i> 2014. május 6. https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-br-eszseruen-vagy-esszeruen (2018. szeptember 15.) Változik a helyesírás – a dz marad. <i>Nyelv és tudomány</i> 2014. május 21. https://www.nyest.hu/hirek/valtozik-a-helyesiras-a-dz-marad (2018. szeptember 15.)		
8.3. Szeminárium (Szövegalkotás)	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1-2. A szemináriumi témák és elvárások megbeszélése. Bevezetés: A tudományos szöveg létrehozásának lépései	Megbeszélés, témabemutató. Bevezetés	

3-4. Témaválasztás. Források. Módszerek	Közös megbeszélés, deduktív tanulás	
5-6. Tudományosszöveg-értelmezés. Olvasástechnikák, jegyzetelés, vázlat típusok. Kutatási terv	Egyéni munka, közös munka, technikák gyakorlása	
7-8. Tudományos szöveg írása I. Tartalmi szempontok (kihez szólunk?, gondolatmenet, koherencia, téma fejlesztése; idézés, parafrázis)	Egy bizonyos technika gyakorlása, megerősítése	
9-10. Tudományos szöveg írása II. Formai követelmények (hivatkozások, bibliográfia)	Gyakorlatok; a tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	
11-13. Szövegszerkesztés wordban (automatikus tartalomjegyzék, hivatkozás, bibliográfia, formázások kipróbálása). Gyakorlás	A tudományos szöveg formai követelményei a word szövegszerkesztő programban	
14. Vizsga	Kollokvium: írásbeli feladatlap	
Könyvészet Ajánlott: - Gyurgyák János: <i>Szerkesztők és szerzők kézikönyve</i>. Budapest, Osiris, 1997 - Szabó Katalin: <i>Kommunikáció felsőfokon</i>. Budapest, Kossuth Kiadó, 2002 - Eco, Umberto: <i>Hogyan írunk szakdolgozatot?</i> Budapest, Gondolat, é.n.		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a Megyei Tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Fonetika	Vizsga – 80%	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Helyesírás	Kollokvium: írásbeli vizsga – 20%	
	Szövegalkotás	Kollokvium: évközbeli értékelés a szemináriumokon	30%

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- Fonetika: Az eredményes vizsga feltétele a legalább 5,00-ös jegy elérése a zárthelyi vizsgadolgozat esetében. Ha ez a feltétel nem teljesül, nem számítunk átlagot, és a vizsgát meg kell ismételni.
- Helyesírás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni.
- Szövegalkotás: a vizsgán való részvétel feltétele a szemináriumok 75%-án való részvétel, a vizsgán pedig minimum 5-ös jegyet kell elérni.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:
2025.01.20.

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025.01.30.

Intézetigazgató:

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása